

denna predikan var greve Ludwig Zinzendorff, herrnhutsektens stiftare, som under sin ettåriga vistelse i Philadelphia (1741—1742) föredrog att kalla sig Ludwig von Thurenstein¹. Öfversättaren, Olof Malander, var en svensk teologie studerande från Roslagen. Han kom öfver till Amerika samtidigt som Dylander i afsikt att verka som skollärare i de svenska församlingarna. När pastorsbefattningen vid Racoon och Pensneck svenska församlingar 1741 blef ledig, anhöllo församlingsborna att få honom till sin kyrkoherde, och ärkebiskopen i Upsala gaf befallning om hans ordination. Innan Malander hunnit blifva invigd i sitt ämbete, hade han kommit i delo med sina församlingsbor och ville ej stanna kvar i sin befattning. Dessutom hade han råkat på ekonomiskt obestånd och släpades »för skuld» af kronobetjänter till Philadelphia, hvarest han slöt sig till herrnhuterna. För att kunna afbetala sin skuld tog han anställning vid Franklins tryckeri och lyckades här få herrnhutiska skrifter tryckta. Acrelius nämner, att den bekanta svenska öfversättningen af Bechtels herrnhutiska katekes blifvit tryckt på Malanders tillskyndan². Malander var sannolikt vid den tid denna predikan trycktes i tjänst hos Franklin.

På titelbladen af de tvenne senast beskrifna tryckalstren har Kalm satt sin lätt igenkännliga namnteckning PKm och dessutom antecknat »Denna Tractat (Predikan) är mig förärd af Jfru Elsa Kock. Philadelphia uti Nya Sverige i America d. 7 Maii 1750». Gifvarinnan hörde till en af de mest ansedda bland de svenska familjerna i Pennsylvanien. Släkten Cock eller Kock var äfven befryndad med några af de svenska prästfamiljerna i Nya Sverige. Rudman stod genom sitt gifte i släktskapsförhållande till denna familj, och Dylander var gift med en medlem af släkten. Vid tiden för Kalms vistelse i Amerika var handelsmannen Peter Kock i Philadelphia en af de mest betydande personerna bland de svenska³.

Det femte af volymens amerikanska tryckalster är *A Compendious Extract containing the chiefest Articles of Doctrine and most remarkable Transactions of Count LEWIS OF ZINZENDORFF and the Moravians. Together with the most material Objections of some of their Antagonists*. Denna skrift försätter oss midt in i de religiösa stridigheter, som upprörde Philadelphia på 1740- och 50-talen. Den stora konfessionella förbistring⁴ i

¹ Detta framhålles af öfversättaren i hans förord, men omtalas äfven af Spangenberg i hans biografi öfver Zinzendorff, s. 1386.

² Om Malander se ACRELIUS, s. 273, 385 f., 405.

³ ACRELIUS, s. 289 ff. Kalm omtalar honom flere gånger, II, 187, 334, 422. Kalm företog i hans sällskap en resa till New York.

⁴ Kalm II, s. 175 ff.